

reeks oogst- en opwerkmachines voorhanden. Meest opvallend op de ELMIA waren de Kockum 81-62 en SP 21. Beide machines zijn uitgevoerd als vellersnoeier-korter. Vooral de SP 21 die wordt geplaatst in een lange kraanarm, lijkt een veelbelovende machine. Mogelijk kan hiermee ook langhout worden opgewerkt.

Voor de oogst van energiehout wordt in vroege dunningen in toenemende mate de boomsectiemethode toegepast. Bij deze methode, zijnde een variant op de boommethode, worden de boomsecties met mobiele of stationair opgestelde apparatuur verwerkt tot energiechips of tot energie- en pulpchips. De ecologische bezwaren tegen deze wijze van houtoogst worden in

Zweden onderkend. Vandaar dat kwetsbare terreintypen voor toepassing met de boommethode worden uitgesloten.

De in Zweden plaatsvindende ontwikkeling van hulpmiddelen voor het uitslepen/uitrijden met paarden zal op de voet worden gevolgd. Hiervoor bestaan reeds contacten met onderzoekers van de Zweedse bosbouwuniversiteiten, waar een project is gestart naar de inzetmogelijkheden van het paard. Het opsnoei-apparaat van Nordforest is ook voor ons land interessant. Nu er steeds meer toekomstbomen worden gesnoeid en tot op grotere hoogten (6 tot 8 m) lijkt aanschaf van een dergelijk apparaat zinvol.

Telex voor vaste kamercommissie milieu van de Koninklijke Nederlandse Bosbouwvereniging

11-5-1984

Open brief aan Zijne Excellentie
drs. R. F. M. Lubbers
dr. P. Winsemius
ir. G. J. M. Braks

Excellentie,

Door leden van de Koninklijke Nederlandse Bosbouwvereniging is van 7-10 mei jl. een studiereis naar West-Duitsland volbracht. Het onderwerp van deze reis was: de invloed van luchtverontreiniging ("zure regen") op de gezondheidstoestand van de bossen. Bezocht zijn bossen in Nordrhein-Westfalen en in Niedersachsen in de Bondsrepubliek Duitsland. De deelnemers aan deze studiereis zijn verrast en geschokt door de beelden die werden getoond en de snelheid waarmee de zichtbare schade toeneemt. In het korte tijdsbestek van een half jaar is het oppervlak van beschadigde bossen vervijfvoudigd. Duizenden en nog eens duizenden hectaren bos zijn, onmiskenbaar onder invloed van verontreinigde lucht, dusdanig ernstig aangetast dat verwacht mag worden dat juist oudere bossen binnen weinige jaren zware sterfte zullen vertonen. Gevreesd wordt b.v. dat dit in de Harz op korte termijn zal leiden tot het verdwijnen van majestueuze fijnsparbossen die er twee jaar geleden nog gezond uitzagen.

De leden van onze vereniging zijn van mening dat er geen bosbouwkundige maatregelen bestaan om deze grootschalige bossterfte tot staan te brengen. Het probleem, veroorzaakt door de uitstoot van allerlei verontreinigingen in de atmosfeer, is internationaal en grensoverschrijdende bossterfte is in grote delen van Europa al begonnen en een snelle toename hiervan valt te

verwachten. De sterfte zal gepaard gaan met zeer ingrijpende nadelige gevolgen voor de kwaliteit van ons milieu, de drinkwatervoorziening, het klimaat en de houtvoorziening.

Aansluitend op het bezoek in de Bondsrepubliek zijn op 11 mei bossen bezocht in Nederland, t.w. in Gelderland en Utrecht. Deze bossen vertonen een verontreinigende overeenkomst met het aanvangsstadium van achteruitgang van de nu zieke en stervende bossen die in Duitsland zijn bezocht. Gevreesd moet worden dat ook Nederland over enkele jaren geconfronteerd zal worden met onherstelbare achteruitgang van zijn bossen, waarbij de aard van de luchtverontreiniging die hier de hoofdrol speelt, niet noodzakelijk dezelfde is als die welke in Midden-Europa als de belangrijkste wordt beschouwd.

Wij verzoeken u dringend om op korte termijn die maatregelen te treffen die nodig zijn om het Nederlandse en Europese bos te behouden, om daarmee de waarden van natuur, landschap, openluchtrecreatie en houtvoorziening voor de toekomst veilig te stellen. Wij zijn van mening dat een hoofdlijn van uw regeringsbeleid dient te zijn: het terugdringen van de uitstoot in de atmosfeer van schadelijke stoffen van allerlei aard.

Tenslotte wijzen wij er op dat onze bossen in dezen een signaalfunctie hebben maar dat in wezen ons totale leefmilieu wordt bedreigd.

Een kopie van deze "open brief" is gestuurd aan de leden van de vaste kamercommissie van Landbouw en van Milieu en aan de minister van Landbouw en Visserij en de minister van Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieu.

Koninklijke Nederlandse Bosbouwvereniging,
prof. M. M. G. R. Bol
voorzitter

ir. J. L. Volmuller
secretaris